

Πρακτικός Οδηγός στη Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Βασικές Αρχές

- ▶ Το σχολικό σύστημα, πρέπει να είναι προετοιμασμένο να ανταποκριθεί άμεσα, οποτεδήποτε ένας/πολλοί μαθητής/τες εισέλθει/ουν σε κατάσταση κρίσης.
- ▶ Οτιδήποτε αντίθετο αυξάνει την πιθανότητα αρνητικής έκβασης και αυτό είναι επικίνδυνο.

Τι σημαίνει κατάσταση κρίσης

- ▶ Πιθανότητα μιας ριζικά θετικής ή αρνητικής έκβασης
- ▶ Οι κρίσεις είναι γεγονότα που επαναπροσδιορίζουν, τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο και τη θέση μας σε αυτόν.
- ▶ Τα άτομα που αντεπεξέρχονται επιτυχώς σε μια κρίση, έχουν καταφέρει να αναπτύξουν νέες στρατηγικές αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων και έχουν εξελιχθεί σε ψυχολογικό επίπεδο.

Η παρέμβαση στην κρίση

Στόχοι:

- α. να προστατευθεί/ούν το/τα θύμα/τα από οποιοδήποτε, επιπλέον, στρεσογόνο παράγοντα.
- β. να βοηθήσουν το/τα θύμα/τα να οργανώσει/ουν και να κινητοποιήσει/ουν το δίκτυο υποστήριξης του (οικογένεια και κοινότητα).
- γ. να επιτευχθεί η επιστροφή του θύματος σε ένα προ της κρίσης επίπεδο λειτουργίας.

Τριμερές μοντέλο παρέμβασης/πρόληψης

1. **Πρωτογενής πρόληψη/παρέμβαση:** Αποσκοπεί να προλάβει την είσοδο σε κατάσταση κρίσης. (Βλέπετε Σχέδιο Δράσης του Σχολείου για τη Βία και Παραβατικότητα, [www.....](#), ΥΠΠ).
2. **Δευτερογενής παρέμβαση/πρόληψη:** Παρέχεται αμέσως μετά την είσοδο στην κατάσταση της κρίσης, όταν ο κίνδυνος για αρνητικές εκβάσεις είναι μεγαλύτερος.
3. **Τριτογενής πρόληψη/παρέμβαση:** Αφορά, την μακροπρόθεσμη φροντίδα που συχνά απαιτείται στις πιο προχωρημένου επιπέδου κρίσεις.

Σχέδιο Δράσης Διαχείρισης Κρίσεων

Στοιχεία τα οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει το Σχέδιο Δράσης:

1. Μια σειρά στόχων και σκοπών καθώς και επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων από το εφαρμοζόμενο Σχέδιο Δράσης.
2. Μια σειρά αναγκαίων διαδικασιών και προγραμμάτων.
3. Διευκρίνιση ρόλων και καθηκόντων, του κάθε εμπλεκόμενου ατόμου ή φορέα.
4. Συντονισμός, επόπτευση και αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης.
5. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Πρακτικός Οδηγός στη Διαχείριση Κρίσεων

Απαραίτητη Δράση:

1. Καθορίζεται ΒΔ Συντονιστής Διαχείρισης Κρίσεων.
2. Το σχολείο εκπαιδεύεται:
 - στις έννοιες
 - στα είδη κρίσεων
 - στους τρόπους αντιμετώπισης
 - στα πρώιμα σημάδια πριν το ξέσπασμα κρίσης
 - στους τρόπους πρόληψης
 - στις συνέπειες καταστάσεων κρίσης (θεωρητικό/ερευνητικό υπόβαθρο).
3. Τα μέλη του σχολείου προετοιμάζονται και γνωρίζουν, πολύ καλά, το Σχέδιο Δράσης (ΣΔ) και βρίσκονται σε ετοιμότητα.
4. Το σχολείο είναι υπεύθυνο να ετοιμάσει Σχέδιο Δράσης, βάσει των βιβλιογραφικών ενδείξεων: στάδια/μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης των κρίσεων.
5. Παρουσιάζεται το ΣΔ στον ΚΣ και δίνονται αντίγραφα σε όλους.
6. Το σχολείο εξασκείται, προετοιμαζόμενο πολύ καλά, να ακολουθήσει πιστά τις οδηγίες σε καταστάσεις κρίσης.
7. Το προσωπικό εκπαιδεύεται ετήσια στο ΣΔ το οποίο επικαιροποιείται αναλόγως των περιστάσεων και των αναγκών.

Ο Υπεύθυνος Συντονιστής Διαχείρισης Κρίσεων του Σχολείου:

A. Συντονίζει:

1. Την εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης Διαχείρισης Κρίσεων του σχολείου.
2. Την οργάνωση των ετήσιων εκπαιδύσεων προς εκπαιδευτικούς και μαθητές.
3. Περίπτωση έκτακτου περιστατικού κρίσης:
 - I. Ετοιμασία έκτακτου, επί μέρους Σχεδίου Δράσης, για συγκεκριμένη κρίση
 - II. Ενεργοποίηση του μηχανισμού εκτέλεσης του Σχεδίου Δράσης. Ο Υπεύθυνος, χρησιμοποιεί και διανέμει στους υπόλοιπους εμπλεκόμενους, το έκτακτο σχέδιο δράσης, που θα πρέπει να περιλαμβάνει επικαιροποιημένα τηλέφωνα και ονόματα υπευθύνων αναγκαίων υπηρεσιών άμεσης ανάγκης (Νοσοκομείο, Αστυνομία, Πυροσβεστική, ΥΕΨ, ΥΨΥ, ΥΠΠ κλπ.)
 - III. Το χώρο συντονισμού των δράσεων
 - IV. Τις άμεσες δράσεις και ενέργειες όλων των εμπλεκομένων
 - V. Την εκτέλεση των οδηγιών προς τους υπεύθυνους που έχουν καθοριστεί για τη διαχείριση κρίσης
 - VI. Την πρόσθετη βοήθεια από ειδικούς και υπηρεσίες
 - VII. Τις συναντήσεις συντονισμού
4. Την άμεση αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης και έντασης

B. Ελέγχει:

- I. Τη γενική εκτέλεση του έργου
- II. Τα τελικά κείμενα ανακοινώσεων

Γ. Αξιολογεί μαζί με την υπόλοιπη ομάδα, την ολοκλήρωση του έργου και αναπροσαρμόζουν το Σχέδιο Δράσης Κρίσεων ανάλογα με τις ανάγκες βελτίωσης. Φροντίζει για τη στήριξη της Συντονιστικής Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων του Σχολείου

Ο Υπεύθυνος επικοινωνίας/δράσεων σε συνεργασία με τους γονείς/κοινότητα:

1. Οργανώνει όλες τις δράσεις επικοινωνίας με τους γονείς.
2. Έχει έτοιμο και σε τακτική βάση αναθεωρημένο τον κατάλογο ονομάτων, τηλεφώνων και διευθύνσεων των μαθητών, των γονέων και των κοινοτικών παραγόντων.
3. Οργανώνει τον τρόπο και το περιεχόμενο επικοινωνίας.
4. Έχει έτοιμη την ομάδα επικοινωνίας που θα τον βοηθήσει να εκτελέσει άμεσα το έργο. Το κάθε μέλος της ομάδας γνωρίζει με ποιους πρέπει να επικοινωνήσει.
5. Η ενημέρωση των γονέων και των φορέων της κοινότητας δε γίνεται ποτέ με μηνύματα στον τηλεφωνητή, αλλά επιμένουμε μέχρι να μπορούμε να μιλήσουμε κατ' ιδίαν με το άτομο.
6. Καθορίζει το χώρο επικοινωνίας/τηλεφωνικό κέντρο και επιλαμβάνεται μαζί με την ομάδα του, όλων των σχετικών με την υπευθυνότητά του, τηλεφωνημάτων.
7. Ετοιμάζει την οποιαδήποτε γραπτή ενημέρωση, προς τους γονείς και την κοινότητα.
8. Αποφασίζει τον τρόπο και το είδος της διανομής της ενημέρωσης προς τους δέκτες επικοινωνίας.
9. Διευθετεί ενημερωτικές συναντήσεις με τους γονείς και μέλη της κοινότητας σε χώρο εντός ή εκτός του σχολείου.
10. Λαμβάνει μέτρα, ούτως ώστε στην περίπτωση αλλόγλωσσων γονιών, να υπάρχει μεταφραστής.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Άμυνας

1. Εφαρμόζει το Σχέδιο Δράσης, το οποίο ετοίμασε μαζί με την ομάδα του.
2. Καθορίζει τον τρόπο εκκένωσης των αιθουσών και του κτιρίου γενικότερα.
3. Καθορίζει τον τρόπο ασφάλειας των προσώπων εντός των αιθουσών σε περίπτωση αναγκαίου ή τυχαίου εγκλωβισμού τους.
4. Βεβαιώνεται σχετικά με την εκκένωση του κτιρίου.
5. Καθορίζει τρόπο εξόδου από το σχολείο όλων των μαθητών, καθώς και τον τρόπο διακίνησης των μαθητών προς ασφαλή χώρο εντός ή εκτός σχολείου.
6. Καθορίζει μαζί με τη υπόλοιπη ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων στο σχολείο, τους κώδικες και τους τρόπους σήμανσης Έκτακτης Κατάστασης (αριθμός κτυπήματος κουδουνιού, σειρήνα, ανακοίνωση από τμήμα σε τμήμα, κώδικας SOS).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ-ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Σε περίπτωση κατάστασης Κρίσης

Ενημέρωση:

1. Των εκπαιδευτικών σε έκτακτη συνεδρία.
2. Των μαθητών, μέσα στο κάθε τμήμα με γραπτό σύντομο κείμενο το οποίο διαβάζει ο εκπαιδευτικός.
3. Των γονιών: Ομάδα εκπαιδευτικών/ΒΔ που καθορίζονται, και χρησιμοποιούν κοινό κείμενο.

Ετοιμασία υλικού: Ετοιμάζουμε, τυπώνουμε και διανέμουμε σε όλους τους εκπαιδευτικούς το Σχέδιο Διαχείρισης της κρίσης/κατάστασης.

Δράσεις στήριξης:

1. Προς τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς.

2. Καθορίζεται ποιοι θα βοηθήσουν από τους εκπαιδευτικούς, από την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, από την Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής ή/και από άλλες Υπηρεσίες.
3. Προαποφασίζεται σε ποιους χώρους του σχολείου θα παρέχεται η στήριξη. (Η πρώτη στήριξη παρέχεται για τουλάχιστο μια εβδομάδα στο χώρο του σχολείου).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Σημαντικά σημεία για μείωση πανικού/βλάβης:

1. Παραμείνετε ψύχραιμοι.
2. Απομακρύνετε το ακροατήριο.
3. Βάλτε άμεσα σε ενέργεια το Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσης (ΣΔΚ).
4. Ενεργοποιήστε την Ομάδα ΔΚ.
5. Μάθετε τα γεγονότα και να αναφέρεστε μόνο σε αυτά.
6. Ενημερώστε προσεκτικά για το τι ακριβώς συνέβη, και τις προγραμματισμένες δράσεις του σχολείου ούτως ώστε να μειωθεί η φημολογία/κινδυνολογία.
7. Ζητήστε από όλους να συμμορφωθούν στον τρόπο ψύχραιμης και αντικειμενικής ενημέρωσης/επικοινωνίας.
8. Αποφασίστε ως Δ/νση και ΚΣ τι θα λέτε δημόσια και κυρίως ποιος θα μιλά στα ΜΜΕ εκ μέρους του σχολείου.
9. Ζητήστε άμεσα βοήθεια από το ΥΠΠ, την Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης, την ΥΕΨ και ΥΣΕΑ.

Καθορισμός Ομάδας Διαχείρισης Κρίσης του σχολείου (ιδανικό είναι τα άτομα να έχουν προκαθοριστεί από την αρχή της σχολικής χρονιάς)

Καθορισμός αρμοδιότητας/ ρόλου του καθενός:

- ▶ Συντονιστής
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με Αστυνομία/ Νοσοκομείο (γρήγορη/ επικαιροποιημένη λίστα τηλεφώνων)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με μαθητές (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με εκπαιδευτικούς (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με γονείς/κοινότητα (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως μετά καθώς και μετά το συμβάν.
- ▶ Άτομο επικοινωνίας με ΜΜΕ
- ▶ Ο Διευθυντής αναλαμβάνει να είναι το άτομο επικοινωνίας με ΥΠ

Η επικοινωνία σε κατάσταση κρίσης

1. Ενημερώνουμε σύντομα και δομημένα, με ακριβή αναφορά όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας (η μη έγκαιρη ενημέρωση, είναι πιθανόν, εκτός από την ενίσχυση των φημών, να δημιουργήσει αχρείαστες εντάσεις και να πυροδοτήσει νέα επεισόδια)
- ▶ **Ενημέρωση Εκπαιδευτικών**
Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης των εκπαιδευτικών:
 1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης με ενημέρωση για το συγκεκριμένο γεγονός καθώς και σχετικές οδηγίες

2. Οργανώνει και κάνει καταμερισμό εργασιών στους εκπαιδευτικούς
3. Παρακολουθεί την πιστή εκτέλεση των οδηγιών
4. Ενημερώνεται άμεσα από τους εκπαιδευτικούς για οτιδήποτε σχετικό

▶ **Ενημέρωση των μαθητών**

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης των μαθητών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης με ενημέρωση για το γεγονός και συγκεκριμένες οδηγίες. Ζητά από τους μαθητές να μην χρησιμοποιήσουν τα μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για διάδοση πληροφοριών και εξηγεί το πόσο καταστροφικό /βλαβερό μπορεί να είναι αυτό.
2. Ενεργοποιεί ομάδα (ΒΔ, ΥΤ, ή διαθέσιμους εκπαιδευτικούς) για πληροφόρηση των μαθητών από τμήμα σε τμήμα (συνίσταται να μην γίνονται ανακοινώσεις σε κοινή συγκέντρωση) και για οργανωμένη εκκένωση των τμημάτων, αν χρειάζεται.
3. Η ενημέρωση των μαθητών να γίνει, αν είναι δυνατό, ταυτόχρονα.

▶ **Ενημέρωση Γονέων**

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης γονιών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης, με ενημέρωση για το γεγονός και τις δράσεις που θα αναλάβει άμεσα το σχολείο.
2. Οργανώνει τον τρόπο ενημέρωσης (επιστολή μέσω του κάθε μαθητή, τηλεφωνική επικοινωνία, sms (χρειάζεται προσοχή), οργανωμένη συνάντηση στο σχολείο ή αλλού).
3. Κατανέμει εργασίες σε ομάδα εκπαιδευτικών, για γρήγορη ενημέρωση των γονιών.

Σε περίπτωση ανάγκης εκκένωσης του σχολείου

Ο Υπεύθυνος εκκένωσης του σχολείου φροντίζει για:

1. Τον τρόπο εκκένωσης του σχολείου (π.χ. με το κουδούνι, με έτοιμη ανακοίνωση/οδηγίες από τμήμα σε τμήμα από ΒΔ ή ΥΤ)
2. Τον ακριβή χρόνο εκκένωσης; (π.χ. άμεσα ή αργότερα μέσα στη μέρα).
3. Τα μέτρα μείωσης πανικού (καλή οργάνωση, προετοιμασία και ψυχραιμία).
4. Την ετοιμότητα στην περίπτωση αντιδράσεων
5. Την Ενημέρωση των Γονιών

Ενημέρωση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας

Ο Υπεύθυνος Πληροφοριών/Επικοινωνίας και ΜΜΕ:

1. Είναι ο μόνος που έχει επικοινωνία με τα ΜΜΕ εκ μέρους του σχολείου
2. Σε όλες τις επικοινωνίες ακολουθεί τις πρόνοιες του Νόμου περί Προσωπικών Δεδομένων και της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
3. Καθορίζει το πλάνο ενημέρωσης και επικοινωνίας
4. Δίνει οδηγίες για τον τρόπο, το είδος και το βαθμό ενημέρωσης
5. Σε συνεργασία/συντονισμό με το Διευθυντή/τρια του σχολείου, ετοιμάζει τα κείμενα ανακοινώσεων
 - i. Για τα τμήματα
 - ii. Τους γονείς
 - iii. Την κοινότητα
 - iv. Τα ΜΜΕ
 - v. Το ΥΠΠ (ετοιμασία επιστολών)
6. Παρουσιάζεται στα ΜΜΕ μετά από συνεννόηση με το Δ/ντή/τρια

Στήριξη μετά την Κρίση

Ο Υπεύθυνος οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως μετά και αργότερα από το γεγονός:

1. Αξιολογεί άμεσα τις ψυχολογικές ανάγκες στήριξης των μαθητών (σε συνεργασία με τον ΣΕΑ του σχολείου), των εκπαιδευτικών, των γονιών και της κοινότητας, μετά από περιστατικό κρίσης.
2. Οργανώνει το πλάνο στήριξης, αμέσως μετά το επεισόδιο και την ακόλουθη εβδομάδα/εβδομάδες.
3. Καλεί υπηρεσίες στήριξης στο σχολείο (ΥΣΕΑ, ΥΕΨ, ΥΨΥΠΕ, ΥΨΥ, ΥΚΕ κ.ά.) και οργανώνει μαζί τους, τις ομάδες στήριξης οι οποίες μπαίνουν σε άμεση εφαρμογή.
4. Αξιολογεί μαζί με τους ειδικούς, το επίπεδο των ψυχοσυναισθηματικών αναγκών την εκάστοτε στιγμή, το τραυματικό και μετατραυματικό στρες και προχωρούν σε ανάλογη φροντίδα (άμεση στήριξη περιπτώσεων, ατομική συμβουλευτική, παραπομπή σε θεραπευτικές δομές).
5. Οργανώνει εκπαιδεύσεις, γύρω από θέματα ψυχολογικών αναγκών μετά από κρίση.
6. Εντοπίζει και ετοιμάζει το/τους χώρο/ους παροχής στήριξης.
7. Οργανώνει τακτικές συντονιστικές συναντήσεις με τους ειδικούς και άλλο προσωπικό του σχολείου, κατά τη διάρκεια της αντιμετώπισης της κατάστασης, αλλά και αργότερα.

ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ/ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ/ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

ΠΡΟΛΗΨΗ-Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

Πρόληψη:

Στοχευμένη εφημέρευση. Κινούμαστε διακριτικά κοντά και μαζί με τους μαθητές. Είμαστε σε μικρές ομάδες στα σημεία πιθανών χώρων έντασης και συμπλοκής (αυλή, κυλικείο, κερκίδες, απόμερους χώρους). Μεταφορά κινητού και σφυρίχτρας.

- ▶ Μάθετε να εντοπίζετε τα πρώιμα σημάδια:
 - Φήμες
 - Συσπείρωση ομάδων
 - Συγκέντρωση σε απόμερους χώρους του σχολείου
 - Προηγούμενη ένταση στην τάξη ή στην αυλή
 - Σφιγμένα πρόσωπα, σφιγμένες γροθιές
 - Έντονο, βλοσυρό ή οργισμένο βλέμμα
 - Αδυναμία υπακοής-επικέντρωση με στόχο την επίθεση
 - Αλλαγή και έντονη κινητικότητα προς συγκεκριμένη κατεύθυνση ή γύρω από το κτίριο του σχολείου

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

Αντίδραση σε δομημένα πρώτα σημάδια:

1. Ειδοποιήστε τον Διευθυντή και εφημερεύοντα, οι οποίοι ενεργοποιούν το μηχανισμό άμεσης αντίδρασης, δηλαδή την έκτακτη παρουσία και εφημέρευση όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού.

2. Καθορισμένο άτομο είναι σε ετοιμότητα να καλέσει την Αστυνομία.
3. Καθορισμένα/εκπαιδευμένα άτομα προσεγγίζουν άμεσα και προσεκτικά τους μαθητές που παρουσιάζουν ένταση.
4. Εφαρμόζουν το μοντέλο παρέμβασης των 5 βημάτων: Ακρόαση, Ενσυναίσθηση, Δέσιμο, Εμπιστοσύνη, Για το σκοπό αυτό, τα σχολεία λαμβάνουν σχετική εκπαίδευση από την ΟΑΠ/ΥΕΨ/ΥΣΕΑ κλπ.).

Άμεσες ενέργειες:

Ενημερώστε το καθορισμένο άτομο για την ενεργοποίηση του μηχανισμού διαχείρισης κρίσης.

- ▶ Άμεση παρουσία όλου του προσωπικού σε όλους τους χώρους του σχολείου
- ▶ Κτύπημα κουδουνιού για να μπουν οι μαθητές στην τάξη. Όλοι οι διδάσκοντες της επόμενης περιόδου, προσέρχονται στην αυλή και οδηγούν τους μαθητές στην τάξη τους
- ▶ Καθορισμένος αριθμός του προσωπικού απομακρύνει το ακροατήριο.
- ▶ Καθορισμένος αριθμός από το προσωπικό, προσπαθεί να διαλύσει τον καυγά χωρίς να μπει ανάμεσα στους μαθητές.
- ▶ Αν χρειάζεται, και νοουμένου ότι επιλέξετε να παρέμβετε στο χωρισμό των συγκρουόμενων, μη μπειτε ανάμεσα στους μαθητές γιατί πιθανόν να σας κτυπήσουν κατά λάθος πάνω στο μένος της συμπλοκής.
- ▶ Τραβήξτε τους εμπλεκόμενους μαθητές από την μέση τους προς τα πίσω. Μην το κάνετε μόνοι σας, αλλά με τη βοήθεια άλλων εκπαιδευτικών, που θα συγκρατήσουν τον απέναντι μαθητή.
- ▶ Μη ζητήσετε από άλλους μαθητές να τους χωρίσουν γιατί μπορεί να τραυματιστούν και αυτοί! Δεν είναι ευθύνη των μαθητών, να χωρίζουν μαθητές που έχουν πιαστεί στα χέρια.

Φροντίδα στον μαθητή που έχει εμπλακεί σε καυγά/σύγκρουση

- ▶ Αφού χωρίσετε τους μαθητές, πάρτε τους αμέσως σε διαφορετικά μέρη.
- ▶ Φροντίστε τους αν είναι τραυματισμένοι.
- ▶ Μην τους επιθεείτε, μην τους ανακρίνετε, μην τους απειλήσετε με τιμωρία-δεν είναι η ώρα για αυτό το θέμα.
- ▶ Όλες οι προσπάθειές σας, να έχουν κατευναστικό χαρακτήρα με στόχο να τους ηρεμήσετε. Δώστε τους νερό, μιλήστε τους ψύχραιμα, ήρεμα, σταθερά και με συμπόνια. Εκείνη τη στιγμή χρειάζεται να τους βοηθήσετε να κατεβάσουν την ένταση και αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να το πετύχετε.
- ▶ Φροντίδα στον μαθητή που έχει εμπλακεί σε καυγά/σύγκρουση.
- ▶ Μην τους βάλετε να επιλύσουν τη εκείνη τη στιγμή τη διαφορά τους και μην καλέσετε τους γονείς τους για να λύσουν τη διαφορά.
- ▶ Οι γονείς καλούνται να έρθουν στο σχολείο, εαν υπάρχει λόγος τραυματισμού ή αν χρειάζεται πάρουν τον μαθητή στο σπίτι.
- ▶ Όταν η ένταση του μαθητή δε μειώνεται και είναι πολύ αναστατωμένος ενδύκνεται να πάει με τους γονείς/κηδεμόνες, στο σπίτι, τουλάχιστον για το υπόλοιπο της μέρας.

Ευθύνη των μαθητών/θεατών

Ευθύνη των μαθητών-θεατών, είναι να μην ενισχύουν ή να εξωθούν άλλους μαθητές σε χειροδικίες, κοροϊδίες, καυγάδες, εκδικήσεις και αντεκδικήσεις.

Επίσης έχουν ευθύνη για συγκεκριμένο περιστατικό:

- ▶ Αν δεν υπακούσουν στις εντολές σας για απομάκρυνση, αν παραμείνουν στο χώρο του συμβάντος ως θεατές, ή αν ήταν θεατές σε καυγά και δεν έτρεξαν να ειδοποιήσουν τους εκπαιδευτικούς για βοήθεια.
- ▶ Αν γνώριζαν ότι επρόκειτο να γίνει καυγάς και δεν ενημέρωσαν το σχολείο.
- ▶ Αν κάλεσαν εξωσχολικούς στο σχολείο, για οποιοδήποτε λόγο και κυρίως για να εμπλακούν σε καυγά, επίθεση ή απειλή εκ μέρους τους.

Η Διαχείριση της επόμενης μέρας

1. Διερεύνηση (πλήρης διερεύνηση περιστατικού, συλλογή μαρτυριών, καταγραφή γεγονότων).
2. Προληπτικές ενέργειες για την αποφυγή επέκτασης και διόγκωσης του προβλήματος (διάγνωση επικινδυνότητας υποτροπής και μέτρα πρόληψης π.χ. εντοπισμός ευάλωτων ομάδων μαθητών και συνεργασία ΣΕΑ και ΕΨ, περιορισμός της φημολογίας).

Διαχείριση των εμπλεκόμενων σε περιστατικό σύγκρουσης

Η διαχείριση γίνεται την επόμενη μέρα

- ▶ Επίλυση διαφοράς με στόχο τη μείωση της έντασης και της πιθανότητας επανάληψης σύγκρουσης/συμπλοκής
- ▶ Καλέστε τον κάθε μαθητή ξεχωριστά.
- ▶ Ακολουθήστε τη μεθοδευμένη επικοινωνία επανόρθωσης με τα 6 βήματα:
 - Αφήγηση Ιστορίας-Πες μου τι έγινε;
 - Νοητική επεξεργασία των προβλημάτων-Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν με αυτή τη σύγκρουση;
 - Συναισθηματική επεξεργασία-Πώς αισθάνεσαι με αυτό που έγινε;,
 - Ενδυνάμωση-Ανάληψη ευθύνης- Τι προτείνεις για την επίλυση του προβλήματος; Ποιες συνέπειες έχεις να αντιμετωπίσεις από το σχολείο;
 - Ενδυνάμωση-Στήριξη- Πώς μπορεί το σχολείο να σε βοηθήσει για να μην δημιουργηθεί ξανά πρόβλημα;

Διαχείριση της συνέπειας μετά από σύγκρουση

Γίνεται δύο μέρες μετά, αλλά όχι περισσότερο από μια εβδομάδα

- ▶ Όταν ο στόχος είναι να επιβάλετε τιμωρία μην το κάνετε την ίδια μέρα, αλλά ούτε και την επόμενη.
- ▶ Αυτό να γίνει 2 μέρες μετά από το επεισόδιο, εκτός και αν οι μαθητές θα παραπεμφθούν στο πειθαρχικό.
- ▶ Στις δύο μέρες καλέστε το μαθητή, και αφού καθίσει μπορείτε να του πείτε την ποινή που του επιβλήθηκε, και να εξηγήσετε τους λόγους της απόφασής σας.
- ▶ Αν αποφασίσετε να χρησιμοποιήσετε την επανορθωτική δικαιοσύνη τότε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις τεχνικές της Διαμεσολάβησης, και να επιχειρήσετε ούτως ώστε οι μαθητές να επιλύσουν τη μεταξύ τους σύγκρουση, να επιλέξουν τον τρόπο επανόρθωσης/διόρθωσης και να δεσμευτούν στη μη επανάληψη οποιασδήποτε μορφής επιθετικότητας μεταξύ τους. Σχετικά υπογράφουν συμβόλαιο.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ

Προετοιμασία των δύο μερών: ενημέρωση για τη διαδικασία και τους κανόνες, στοχοθέτηση, εξασφάλιση συναίνεσης

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

- ▶ Εισαγωγή / Κανόνες
- ▶ Τι έγινε; α. “Παρακαλώ, πείτε μας τι έγινε.”, β. “Ποιος θέλει να ξεκινήσει πρώτος;”, γ. “Είναι εντάξει μαζί σου;”
- ▶ Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν;
- ▶ Πώς αισθανθήκατε με αυτά που έγιναν;
- ▶ Τι προτείνετε;
 - ▶ Ποιες είναι οι πιθανές λύσεις; Ποιοι τρόποι υπάρχουν για να βγείτε και οι δύο κερδισμένοι από αυτή την κατάσταση; Ποια είναι τα υπέρ και τα κατά στη λύση που επιλέξατε; Ποια λύση προτιμάτε;
- ▶ Πώς θα το εφαρμόσετε;
- ▶ Συμφωνία / Επιβράβευση

Ατομικές συναντήσεις εάν χρειαστεί

Μερικές φορές παρουσιάζονται αδιέξοδα κατά τη διαμεσολάβηση. Είναι χρήσιμο να διακόψουμε και να έχουμε ξεχωριστές συναντήσεις και με τα δύο μέρη.

Εξωσχολικοί και Διαχείριση Συμπλοκών/Επιθέσεων

- ▶ Εξωσχολικοί-οποιοσδήποτε μπαίνει στο χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του
- Προληπτικά:
- ▶ Όπου είναι εφικτό, να προστατεύονται οι χώροι με κιγκλιδώματα/περιφράξεις.
 - ▶ Να ελέγχονται οι είσοδοι/έξοδοι του σχολείου.
 - ▶ Πλήρης εφαρμογή της εφημέρευσης.
 - ▶ Χρήση κινητού τηλεφώνου για άμεση βοήθεια (από άλλους εκπαιδευτικούς με δομημένο σχέδιο/τρόπο αντίδρασης ή από την Αστυνομία αν χρειάζεται).
 - ▶ Γνώση όσο το δυνατό περισσότερο, των ονομάτων των μαθητών μας.
 - ▶ Εξωσχολικοί-οποιοσδήποτε εισέρχεται στο χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του

Εάν εισέλθουν εξωσχολικοί στο σχολείο χωρίς επιθετική συμπεριφορά:

- ▶ Προσεγγίστε τους εξωσχολικούς με ήρεμο, σταθερό και ευγενικό τόνο, ρωτήστε το όνομά τους και γιατί βρίσκονται στο σχολείο. Εξηγήστε τους ότι απαγορεύεται και ζητήστε τους να αποχωρήσουν. Μην απαντήσετε σε οποιοδήποτε εριστικό σχόλιο.
- ▶ Ζητήστε σταθερά και ήρεμα από τους μαθητές, να πάνε στις τάξεις τους: «Παιδιά, σας παρακαλώ, πηγαίνετε στις τάξεις σας!»
- ▶ Να επαναλαμβάνετε σταθερά, χωρίς να χάσετε την ψυχραιμία σας την ίδια οδηγία, χωρίς οργή, μέχρι οι μαθητές να ακολουθήσουν τις υποδείξεις σας.
- ▶ Μην ανταποκρίνεστε σε προκλητικά σχόλια από οποιονδήποτε.
- ▶ Μην τους απειλήσετε! Η κατάσταση μπορεί να γίνει πολύ εκρηκτική και επικίνδυνη.

- ▶ Μην τους επιθεθείτε λεκτικά ή σωματικά! Η κατάσταση μπορεί να βγει εκτός ελέγχου για εσάς, τους μαθητές σας, αλλά και για εκείνους.
- ▶ Είναι λιγότερο ζημιογόνο να έρθουν εξωσχολικοί, παρά να γίνει συμπλοκή για να φύγουν.
- ▶ Να θυμάστε ότι οι εξωσχολικοί έχουν το προβάδισμα της ανωνυμίας τους και την πιθανότητα ασυνέπειας/ατιμωρησίας στις πράξεις τους.
- ▶ Στους εξωσχολικούς μιλήστε ήρεμα και σταθερά και ζητήστε τους με καλό τρόπο να φύγουν. Χρησιμοποιήστε το χαμόγελο και το προσεκτικό χιούμορ. Είναι πιο εύκολο να υπακούσουν, αν χαλαρώσουν μαζί σας, παρά όταν σας νιώσουν επιθετικούς.
- ▶ Συνοδέψτε τους χωρίς να τους αγγίξετε μέχρι την έξοδο του σχολείου.
- ▶ Ευχαριστήστε τους που συνεργάστηκαν.

Εξωσχολικοί και συμπλοκή

- ▶ Χρησιμοποιήστε το κινητό τηλέφωνό σας και καλέστε τον εφημερεύοντα για να κληθεί η αστυνομία.
- ▶ Ακολουθήστε τα βήματα του Σχεδίου Δράσης στη Διαχείριση Κρίσεων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ-ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Βασικές Αρχές

Τα μεγαλύτερα προβλήματα στη συμπεριφορά, αφορούν στον αρνητικό επηρεασμό δύο καθοριστικών τομέων στη ζωή του ατόμου:

- ▶ Στην ανάγκη του να αγαπιέται
- ▶ Στην ανάγκη του να έχει αξία

Η απάντηση στην επίλυση προβλημάτων συμπεριφοράς αφορά σε δράσεις αποκατάστασης της βλάβης σε αυτούς τους δύο τομείς, δηλαδή:

1. Σε δράσεις/μέτρα που θα δώσουν την αίσθηση στο μαθητή ότι είναι αποδεχτός και ότι περιβάλλεται από γνήσια/αυθεντική αγάπη και ενδιαφέρον.
2. Σε δράσεις/μέτρα που θα του δώσουν υπόσταση και αξία.

ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΟΙ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΟΡΘΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΝΑ ΑΝΑΚΤΗΣΕΤΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΑΣ, ΚΥΡΙΩΣ ΑΝ ΑΥΤΟΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΜΟΙ, ΚΑΙ ΝΑ ΑΥΞΗΣΕΤΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΑΚΟΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΑΣ:

- ▶ Ζητήστε τη βοήθειά του μαθητή
- ▶ Ζητήστε την άποψή του για ένα θέμα
- ▶ Ζητήστε τη συμβουλή του για ένα θέμα
- ▶ Δώστε του υπευθυνότητα
- ▶ Πέστε του να σας μιλήσει για εκείνον
- ▶ Μάθετε τα ταλέντα του
- ▶ Μάθετε τα ενδιαφέροντά του
- ▶ Ρωτήστε αν υπάρχει κάτι που τώρα τον δυσκολεύει στο σχολείο/στη ζωή του
- ▶ Μην τον κρίνετε αρνητικά

- ▶ Μην του δείχνετε ότι τα ξέρετε όλα
- ▶ Μην τον διορθώνετε στο κάθε τι
- ▶ Ακούστε περισσότερο και μιλάτε λιγότερο
- ▶ Κάντε περιλήψεις
- ▶ Ρωτήστε πληροφορίες/διευκρινίσεις
- ▶ Δώστε την προσοχή σας 100%
- ▶ Κοιτάζετε τον
- ▶ Χρησιμοποιήστε τα μη λεκτικά μηνύματα για να του δείξετε ότι τον προσέχετε: χαμόγελο, γυρτό κεφάλι, λίγο προς τα μπροστά, χέρια – παλάμες ανοικτά, άνετο ύφος και στάση σώματος)
- ▶ Όταν τον θέλετε για να μιλήσετε, πείτε του ότι τον θέλετε για μόνο δύο λεπτά
- ▶ Κάντε κάτι για τον ίδιο
- ▶ Χρησιμοποιήστε το χρόνο προς όφελός σας

Πώς να πείσετε τον μαθητή - Αποτελεσματικές τεχνικές διαπραγματεύσεως

Επίλυση: αποδοχή/αξία/όριο

- ▶ Να προσέρχεστε στην τάξη όσο πιο νωρίς γίνεται και κυρίως πριν τους μαθητές σας.
- ▶ Καλωσορίστε τους με το όνομά τους ενώ μπαίνουν στην τάξη.
- ▶ Δώστε μικρές επιβραβεύσεις ενώ εισέρχονται στην τάξη (χαμόγελο, θετικά σχόλια).
- ▶ Μπαίνοντας στην τάξη μην ξεκινήσετε το μάθημα μέχρι οι μαθητές να υπακούσουν σε αυτά που τους έχετε ήδη διδάξει ως κώδικα συμπεριφοράς.
- ▶ Στην τάξη να κάνετε μόνο γενικές αναφορές/παρατηρήσεις για υπενθύμιση των κανόνων
- ▶ Ατομική Διαχείριση του μαθητή

Συζήτηση μόνο με το μαθητή χωρίς ακροατήριο

- ▶ Αναφορά στα γεγονότα και μόνο σε αυτά. Ποτέ μειωτικά σχόλια - δεν έχουν αποτέλεσμα, αντίθετα θα κάνουν το μαθητή συγκρουσιακό.
 - ▶ «Σήμερα καθόσουν στην τάξη χωρίς να συμμετέχεις ή να βγάλεις τα βιβλία σου.»
- ▶ Ακρόαση
- ▶ Χρήση παύσεων, σιωπής, περίληψης
- ▶ Χρήση επιλογών: Τι προτείνεις; Ζητήστε την άποψή του (Με αυτό τον τρόπο του ενισχύετε την αξία και την υπευθυνότητα)
- ▶ Αν οπωσδήποτε κάτι πρέπει να επιλυθεί άμεσα ρωτήστε το μαθητή τι προτείνει για να διορθωθεί μια κατάσταση ή δώστε του εσείς επιλογές.
- ▶ Αν ο μαθητής δεν είναι έτοιμος, πείτε του να σκεφτεί αυτά που του είπατε και ενημερώστε τον, ότι θα τον φωνάξετε σε δυο μέρες για να σας πει τι εισηγείται.

Παράδειγμα επικοινωνίας/διαχείρισης

1. (Μιλήστε με γεγονότα): *“Μαρία σήμερα στο μάθημα, μιλούσες πολλές φορές με τη διπλανή σου”* (κάντε μικρή παύση)
2. Η Μαρία απαντά. Εάν απολογηθεί/κατανοήσει το λάθος, ευχαριστήστε την και αφήστε την να φύγει. Την επόμενη φορά, εάν δεν παρουσιάσει πρόβλημα στη συμπεριφορά, επιβραβεύστε την.
3. Εάν είναι προκλητική, λ.χ. λέει: *“Μα τι έκανα πάλι, κυρία; Μόνο σε μένα κάνεις παρατήρηση!”*, ΜΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΛΗΣΗ και μην μπείτε σε αντιπαραθετικό διάλογο.

4. Απαντήστε ήρεμα και σταθερά με τον εξής τρόπο: «Αυτό που συμβαίνει στην τάξη με δυσκολεύει να κάνω το μάθημα και με στεναχωρεί γιατί δε θέλω να κάνω συνεχώς παρατηρήσεις.» (κάντε μικρή παύση) και κλείστε τη συζήτηση με το εξής: «Αυτή η κατάσταση πρέπει να σταματήσει. Θέλω να σκεφτείς ποιες λύσεις θα μου προτείνεις για να λύσουμε το πρόβλημα. Θα σου δώσω μια-δυο μέρες να σκεφτείς, να σκεφτώ και εγώ, και θα σε φωνάξω να κουβεντιάσουμε».

Μετά από 2 μέρες, αλλά όχι πάνω από 5

Εκπαιδευτικός: -«Μαρία σε ευχαριστώ που ήρθες» (μικρή παύση)

Εκπαιδευτικός:-«Ο στόχος μας σήμερα είναι να λύσουμε το πρόβλημα που δημιουργήθηκε την προηγούμενη φορά» (μικρή παύση)

Εκπαιδευτικός:-«Πες μου, τι προτείνεις;»

Αφήστε την να μιλήσει και βοηθήστε την να καταλήξει σε μια απαρίθμηση των εισηγήσεών της. Ακούστε με ψυχραιμία, ακόμη και αυτά που μπορεί να είναι παράλογα. Μην αντικρούετε, μη σχολιάζετε. Κάνετε μικρή περίληψη.

Απαριθμήστε τις δικές σας εισηγήσεις.

Αξιολογήστε μαζί τα υπέρ και τα κατά.

Επιλέξτε την καλύτερη λύση.

Ρωτήστε τη μαθήτριά τι χρειάζεται από εσάς ή το σχολείο για να πετύχει αυτή η επιλογή λύσης.

Ευχαριστήστε την για την προσπάθεια που κατέβαλε.

Στο μέλλον να παρατηρείτε προσεκτικά τη συμπεριφορά της και να την ενισχύετε θετικά (επιβράβευση), με αφορμή την τήρηση της συμφωνίας.

Στάδια διαχείρισης όταν ο μαθητής μοιράζεται μαζί μας ένα πρόβλημα και αποζητά τη βοήθειά μας για την επίλυση του (ακούμε προσεκτικά, χωρίς να διακόπτουμε και χωρίς να δίνουμε εμείς τη λύση στο πρόβλημα):

1^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΜΙΛΗΣΩ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: -«Πες μου, τι έγινε;»

2^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΝΑΛΟΓΙΖΟΜΑΙ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό :-"Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν μετά από αυτή την κατάσταση;"

3^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΗΡΕΜΩ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: -"Πώς αισθάνεσαι για αυτό που έγινε;"

4^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΡΧΙΖΩ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΤΟ ΟΦΕΛΟΣ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: - «Τι προτείνεις για να λυθεί το πρόβλημα;»

5^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: - «Πώς μπορώ να σε βοηθήσω εγώ να εφαρμόσεις αυτά που σκέφτηκες;»

ή
«Τι βοήθεια χρειάζεσαι από το σχολείο;»

ή
«Τι βοήθεια χρειάζεσαι για να πετύχεις;»

Όταν ξεσπά κρίση στην τάξη

Όταν ο μαθητής γίνεται επιθετικός-αναγκαία πρώτα μέτρα:

- ▶ Η διαχείριση της δύσκολης συμπεριφοράς δε γίνεται μπροστά από ακροατήριο.

ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.

- ▶ Η καλή διαχείριση του τμήματος αφορά στον καταρτισμό ρεαλιστικού Σχεδίου Δράσης και

-στην ετοιμότητα και εφαρμογή πλάνου καθημερινής διαχείρισης: 45 λεπτά μάθημα χωρίς διακοπές για προσωπικές παρατηρήσεις, γενικές σύντομες υπενθυμίσεις, γρήγορη επαναφορά στο μάθημα, διαχείριση μαθητή μόνου του, μετά το μάθημα για 2 λεπτά και στις αμέσως επόμενες δύο μέρες για μεγαλύτερα θέματα επανόρθωσης/αποκατάστασης.

-στην ετοιμότητα διαχείρισης κατάστασης κρίσης: ψυχραιμία, διατήρηση ήρεμου και σταθερού τόνου, σύντομες οδηγίες, απομάκρυνση ακροατηρίου, χρήση των μικρών ονομάτων, κάλεσμα σε βοήθεια, διατήρηση (σε όσο το δυνατότερο περισσότερο βαθμό) της ασφάλειας. Μην μπειτε ανάμεσα στους μαθητές αν πιαστούν στα χέρια. Μην απειλείτε, μην προκαλείτε.

Επιθετικός μαθητής στην τάξη

- ▶ Εντοπίστε τα πρώιμα σημάδια πριν εξελιχθεί το περιστατικό σε κρίση: ένταση, ύφος, στάση, τρόπος και επιλογή καθίσματος.
- ▶ Επιλέξτε να μην μπειτε σε διάλογο με το μαθητή.
- ▶ Αφήστε τον να καθίσει ήσυχα στη θέση του για όλο το μάθημα.

Εάν ενοχλεί:

1. Υπενθυμίστε (προς) όλη την τάξη ότι δε μιλούμε και δε διακόπτουμε.
2. Βάλτε τους αμέσως δραστηριότητα και κυκλοφορήστε ανάμεσά τους, όταν φτάσετε κοντά του χαμογελάστε του ή αγγίξτε τον απαλά στον ώμο
ή
3. Συνεχίστε το συντομότερο το μάθημα.
4. Εάν συνεχίζει, μιλήστε του ήρεμα και σταθερά: «Αντρέα μου, γρήγορα πίσω στο μάθημά μας», κάντε μικρή παύση με σοβαρότητα και συνεχίστε αμέσως το μάθημά σας.
5. Διαχειριστείτε το μαθητή στο τέλος, όχι μπροστά σε ακροατήριο, σύμφωνα με τις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές.

Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη

1. Μείνετε ήρεμοι!! Συμβαίνει και στα καλύτερα σπίτια!

2. Προετοιμάστε τον εαυτό σας, ότι μπορεί να σας συμβεί μια μέρα και είναι καλύτερα να γνωρίζετε τι θα κάνετε. Παίξτε το σενάριο και τη διαχείρισή σας, κάποιες φορές στο μυαλό σας.
3. Να θυμάστε ότι η ζωή επανέρχεται στους κανονικούς της ρυθμούς μετά από μια κρίση. Επίσης ότι μια κρίση στην τάξη, μπορεί να μη σας συμβεί ποτέ, ή το πολύ μια-δυο φορές.
4. Όσο περισσότερο διατηρήσετε την ψυχραιμία σας και δράσετε άμεσα, τόσο μειώνεται η πιθανότητα ζημιάς/βλάβης.
5. Μην προκαλείτε το μαθητή, εάν η σύγκρουση είναι μεταξύ σας.
6. Μην τον απειλείτε και μην λειτουργήσετε στο επίπεδο ενός εφήβου.
7. Είστε ο ενήλικας εκπαιδευτικός, και αποτελείτε παράδειγμα προς μίμηση και η συμπεριφορά σας πρέπει να έχει όλα τα στοιχεία του κώδικα παιδαγωγικής συμπεριφοράς στο σχολείο.
8. Μην κάνετε κάτι για το οποίο θα ντρέπεστε αργότερα ή κάτι για το οποίο θα χρειαστεί να απολογηθείτε. Σίγουρα είμαστε άνθρωποι και κάποια μικρολαθάρια στο χώρο του σχολείου επιτρέπονται.
9. Σε γενικές γραμμές στις καταστάσεις κρίσης/ψηλής έντασης, τα λάθη μπορεί να είναι καταστροφικά.

ΑΜΕΣΗ ΔΡΑΣΗ/ΒΟΗΘΕΙΑ

- ▶ Ζητήστε από κάποιο μαθητή να τρέξει στη διπλανή τάξη, για βοήθεια από τον εκπαιδευτικό και μετά να τρέξει στον εφημερεύοντα ΒΔ.
- ▶ Ζητήστε από όλους τους μαθητές, να εκκενώσουν άμεσα την αίθουσα.
- ▶ Σταθείτε σε ασφαλές σημείο, μέχρι να έρθει βοήθεια.
- ▶ Ενώ περιμένετε να λέτε με δυνατή, σταθερή και έντονη φωνή: «Μάριε, Κώστα σταματήστε!! Έρχεται βοήθεια!!», «Σταματήστε, Μάριε, Κώστα!!» «Σταματήστε!»
- ▶ Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη Μην μπειτε ανάμεσά τους.
- ▶ Μην βάλετε μαθητές να μπουκώσουν ανάμεσά τους για να τους χωρίσουν.
- ▶ Φύγετε οποιαδήποτε επικίνδυνα αντικείμενα.
- ▶ Μόλις έρθει βοήθεια, εάν επιλέξετε να τους χωρίσετε, τραβήξτε τους από τη μέση πίσω.
- ▶ Πάρτε τους σε ξεχωριστούς χώρους.
- ▶ Ακολουθήστε την προαναφερόμενη διαδικασία διαχείρισης μαθητών σε έξαλλη/επιθετική κατάσταση.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης:

- ▶ Οι μαθητές έχουν ανάγκη παροχής ασφάλειας, για αυτό αναμένουν να δουν τους εκπαιδευτικούς να διαχειρίζονται την κατάσταση ψύχραιμα και οργανωμένα, χωρίς πανικό και υστερία.
- ▶ Παρέχουμε δομημένες, ειλικρινείς και αντικειμενικές πληροφορίες/οδηγίες στους μαθητές.
- ▶ Επιτρέπουμε την έκφραση συναισθημάτων, δε μειώνουμε, δε υποτιμούμε, δε διακόπτουμε και δε βιαζόμαστε να παρέχουμε αναγκαστική ανακούφιση ή πιεστική αποκατάσταση.
- ▶ Ακούμε με ενσυναίσθηση και αναγνωρίζουμε ότι ο κάθε ένας από εμάς, είναι διαφορετικός και ο τρόπος, ο βαθμός βλάβης, τραύματος είναι διαφορετικός καθώς και ο ρυθμός επούλωσης.
- ▶ Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης

- ▶ Ανταποκρινόμαστε με αυθεντικότητα και ειλικρίνεια χωρίς υπερδραματοποίηση των γεγονότων ή υποτίμησή τους.
- ▶ Συντονιζόμαστε με ειδικούς στα θέματα ψυχολογικής στήριξης και ακολουθούμε τις κοινές ή ειδικές οδηγίες στον τρόπο επικοινωνίας και διαχείρισης του τμήματος ή των μαθητών μας.
- ▶ Παραπέμπουμε στο ΚΣΕΑ και σε άλλους ειδικούς, όταν εντοπίσουμε μαθητές με μη επαρκή ρυθμό αποκατάστασης του ψυχοσυναισθηματικού τραύματος.
- ▶ Οποσδήποτε δεν αγνοούμε την επίκληση βοήθειας, για οποιαδήποτε στήριξη, έχουν ανάγκη οι μαθητές μας.
- ▶ Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης
- ▶ Μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε τα σημάδια μετατραυματικού στρες.
- ▶ Δώστε το μήνυμα ότι η ζωή πρέπει να συνεχιστεί και να επιστρέψει σε κάποια μορφή ομαλότητας, παρόλο που, τα πράγματα ποτέ δε θα είναι ακριβώς τα ίδια όπως πριν το συμβάν. Δείξτε την προσωπική πεποίθηση ότι τα πράγματα θα βελτιωθούν.
- ▶ Όταν χρειάζεται, διαβεβαιώστε ότι δε(ν) φέρουν αυτοί την ευθύνη για ό,τι έγινε, και πως κανείς δε θα μπορούσε να είχε προβλέψει ότι κάτι τέτοιο θα συνέβαινε. Αποθαρρύνετε τις ενοχές και τις μη ρεαλιστικές προσδοκίες ή απαιτήσεις από τους εαυτούς τους.
- ▶ Ζητήστε βοήθεια όταν τη χρειάζεστε.

Ψυχολογική Στήριξη στην Τάξη:

1. Εισαγωγή-ανασκόπηση (15 λεπτά)
2. Παρουσίαση των γεγονότων και διάλυση των φημών-απαντήστε σε ερωτήσεις (30 λεπτά)
3. Μοιραστείτε ιστορίες για την κρίση-Τι συνέβη; (45 λεπτά)
4. Μοιραστείτε αντιδράσεις για την κρίση-Πώς αισθάνονται οι μαθητές; (30 λεπτά)
5. Ενδυνάμωση-Εντοπίστε τους τρόπους (60 λεπτά) αντιμετώπισης/επίλυσης των προβλημάτων της κρίσης.
6. Κλείσιμο (30 λεπτά)

Πότε να γίνει παραπομπή μαθητών στο Σύμβουλο ή άλλους ειδικούς Ψ.Υ. Όταν ένας μαθητής:

1. Επαναλαμβάνει τελετουργικές πράξεις.
2. Δεν είναι σε θέση να πάρει απλές αποφάσεις ή να διεκπεραιώσει απλές λειτουργίες.
3. Κάνει υπερβολική χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών.
4. Έχει παράλογο φόβο, ότι κάποιος ή κάτι των καταδιώκει ή καταδιώκει την οικογένειά του.
5. Παρουσιάζει δραματική αλλαγή στην προσωπικότητα ή την ιδιοσυγκρασία του.
6. Έχει παραισθήσεις, είναι αποπροσανατολισμένος ή εκδηλώνει σημάδια διαταραγμένης διανοητικής λειτουργίας.
7. Παρουσιάζει για ένα μήνα ή περισσότερο, συμπτώματα τα οποία έχουν διαταράξει την κοινωνική, νοητική και σωματική λειτουργικότητά του.

Ανάγκη Άμεσης Παραπομπής:

1. Σκέψεις αυτοκτονίας.
2. Αναφέρει ότι έχει διάθεση να αυτοκτονήσει ή να σκοτώσει άλλους.
3. Εμφανώς αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (π.χ. αυτοτραυματίζεται από πρόθεση, ή έχει επαναλαμβανόμενα 'ατυχήματα' τα οποία καταλήγουν σε τραυματισμό.)
4. Ενεπλάκη άμεσα στα γεγονότα της κρίσης.
5. Μεγάλη φυσική εγγύτητα στο γεγονός της κρίσης. Θεώρησε ότι βρέθηκε σε εξαιρετικό κίνδυνο στη διάρκεια του γεγονότος.

Βιβλιογραφία

Προσαρμογή στο Σχολείο

Πρόληψη και Αντιμετώπιση Δυσκολιών,Επιστημονική Επιμέλεια: Μ. Ζαφειροπούλου και Α. Καλαντζή-Αζίτζι,Πεδίο, 2011

Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Εγχειρίδιο Για Τη Δημιουργία Ομάδων Διαχείρισης Κρίσεων στο Σχολείο,Brock E. Stephen, Μετάφραση Θεοχαράκη Ευαγγελία, Επιμ.:Χατζηχρήστου Γ. Χρύση,Τυπωθήτω, 2005

Administrative Responses to Crisis Situations,Brock, S.E., Lewis, S, Yund, S.Lodi, California, 1990
In Dispute

Conflict Resolution for School Leaders,Stapleford Thomas, Ed.D., J.D.,Authorhouse 2007

Restorative Approaches to Conflict in Schools

Interdisciplinary Perspectives on whole school approaches to managing relationships,Edited by Edward Sellman, Hilary Cremlin, Gillean McCluskey Routledge, 2013

Η Σχολική Διαμεσολάβηση

Εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη διαχείριση της βίας και του εκφοβισμού, Βάσω Αρτινοπούλου Νομική Βιβλιοθήκη, 2010

Βία στο Σχολείο: Έρευνες και Πολιτικές στην Ευρώπη,Βάσω Αρτινοπούλου,Μεταίχμιο, 2001

Student Assistance Program

Dealing with Crisis in Schools, Cheryl Watkins,

Making the Peace

A Violence Prevention Curriculum,Paul Kivel, Allan Creighton,Hunter House, 1997

Students Resolving Conflict

Peer Mediation in Schools,Cohen Richard

Good Year Books/Harper Collins, 1995

Σχολικές Τάξεις που Προάγουν την Ψυχική Ανθεκτικότητα

Πώς να δημιουργήσουμε ευνοϊκό περιβάλλον για μάθηση,Μετάφραση Θεοχαράκη Ευαγγελία, Επιμ. Χατζηχρήστου Γ. Χρύση,Τυπωθήτω, 2009

Διαχείριση της Σχολικής Τάξης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Wrack, E.C., Μετάφραση Νατάσα Αβούρη,Σαββάλας, 2003